FRUTETUM SVECICUM

℞
Linné

Q. F. F. Q. S.

FRUTETUM SVECICUM,

QUOD

CONSENS. EXPERIENT. FACULT. MEDICÆ
IN ILLUSTR. LYCÆO UPSAL.

PRÆSIDE

VIRO NOBILISSIMO atque EXPERIENTISSIMO

DN. DOCT. CAROLO
LINNÆO,

EQVITE AURATO DE STELLA POLARI,
ARCHIAT. REG. MED. ET BOTAN. PROFESS.
ACAD. UPS. HOLM. PETROPOL. BEROL. IMPERIAL.
LONDIN. MONSPEL. TOLOS. FLORENT. SOCIO.

PUBLICO ERUDIT. EXAM. MODESTE SUBJICIT

DAVID MAGN. VIRGANDER,

SMOLANDUS.

IN AUDIT. CAROL. MAJORI DIE XXIII. MAJI
ANNI MDCCLVIII.

H. A. M. S.

U P S A L I Æ,

Excud. L. M. HÖJER, Reg. Acad. Typogr.

* * * * *

METHODUS DIANDRIA.

Ligustrum 7.

Syringa 70.

TETRANDRIA.

Cornus 8.

PENTANDRIA.

Azalea 62.

Lonicera 5. 6. 38. 74. 75.

Solanum 40.

Rhamnus 13. 25.

Evonymus 3.

Ribes 9. 10. 11. 30. 76.

Hedera 39.

Viburnum 12.

Sambucus 1.

HEXANDRIA.

Berberis 29.

OCTANDRIA.

Daphne 43.

Vaccinium 47. 63. 64.

DECANDRIA.

Andromeda 65. 66.

Ledum 46.

Pyrola 67.

ICOSANDRIA.

Philadelphus 71.

SEXUALIS.

Prunus 28.

Cratægus 27.

Mespilus 41.

Spiræa 72.

Rosa 31 = 34.

Rubus 35 = 37.

Potentilla 44.

DIADELPHIA.

Spartium 50.

Genista 48. 49.

Emerus 42.

Robinia 73.

MONOECIA.

Betula 14.

Corylus 2.

DIOECIA.

Salix 15 = 24. 51 = 61.

Empetrum 68.

Viscum 69.

Myrica 45.

Hippophae 26.

Sabina 77.

POLYGAMIA.

Acer 4.

I. N. 7.

CAPUT I.

§. I.

Inter Arbores & Frutices, nulli quidem in ipsa natura termini constituti sunt, divisio tamen hæc adeo communiter recepta est, ut nullo negotio Arbores a Fruticibus distingvantur; Arbores enim sunt majores, firmo atque valido nixæ trunco suas extollunt coronas, ne ab animalibus attingantur; e contrario autem Frutices minores sunt, a pecoribus quotannis tondentur, pluribus gaudent caulibus, hisque adeo infirmis, ut per eos scandere nequeamus.

§. II.

Frutices campis præbent umbraculum, ne aër particulas humi minimas & subtilissimas, quæ alimentum præbent herbis, deverrat: sub se plantas nemorosas & vernaes vividis foliis æstate a radiis solis, & hieme frondibus delapsis, a gelu protegunt vehementissimo: denique

que se intra plantas haut paucas, annuas præcipue, ut pecora in propagationem eas intactas relinquant, defendunt; cum contra arbores ardorem cœli arceant, ventosque vehementiores in sublimi coërceant, quamvis adhuc tenues, naturam ipsorum fruticum induant.

§. III.

USUS Fruticum in Oeconomia privata, minime exiguus est: in macro & sterili sæpe solo crescunt, ubi Arbores majores vix ac ne vix quidem emergunt. Frones pecoribus alimenta subministrant, adeoque terræ fertilitatem adaugent. Lignum & materiam instrumentorum variorum œconomix sufficiunt. Sepes vivæ ex iisdem confici possunt, quæ huc usque per patriam ex lignis, ad pecora excludenda, non sine perniciosa silvarum jactura, contextæ sunt. Prata alunt, rura ornant, gramina promovent, in locis ab iisdem inclusis.

§. IV.

Frutices intra Patriam habitantes, h. e. qui nostram cœli temperiem patiuntur, haut abs re fuerit enumerare, cum primum sit eos rite cognoscere, & quidem commode in sex ordines dividi possunt:

I. DUMI, vel erecti Frutices, absque spinis, & ea altitudine, ut ad sepes vivas maxime sint accommodati.

II. SENTES, h. e. recti Frutices cum spinis, ut iis pecora excludantur.

III. VEPRES, vel Frutices sparsis caulibus cum aculeis, eundem in finem.

IV. SARMENTA, i. e. Frutices scandentes.

V. CREMIA, a quibusdam suffrutices vocati, cum vix ad altitudinem ulnæ excresecant, quos facillimo negotio animalia transire possunt.

VI. EXOTICÆ, h. e. Frutices extranei, qui nostras hiemes facile ferunt.

CAP. II.

§. I.

Fruticum supra memoratorum species sequentes sunt.

DUMI.

- 1 Hyll Fl. Sv. 265. *SAMBUCUS nigra* Fl. æcon. 250.
- 2 Hassel Fl. Sv. 873. *CORYLUS Aveliana* Fl. æc. 787.
- 3 Alster Fl. Sv. 204. *EVONYMUS europæus* Fl. æc. 133.
- 4 Nafwer Fl. Sv. 923. *ACER campestre*.
- 5 Try Fl. Sv. 194. *LONICERA Xylosteum* Fl. æc. 192.
- 6 - - Fl. Sv. 1299. *LONICERA cærulea*.
- 7 Liguster Fl. Sv. 5. *LIGUSTRUM vulgare* Fl. æc. 4.
- 8 Struss Fl. Sv. 138. *CORNUS sanguinea* Fl. æc. 131.
- 9 Måbår Fl. Sv. 206. *RIBES alpinum* Fl. æc. 198.
- 10 Vinbår Fl. Sv. 205. *RIBES rubrum* Fl. æc. 197.
- 11 Distron Fl. Sv. 207. *RIBES nigrum* Fl. æc. 196.
- 12 Oltwon Fl. Sv. 264. *VIBURNUM Opulus*.
- 13 Torste Fl. Sv. 203. *RHAMNUS Frangula* Fl. æc. 194.
- 14 Vivang Fl. Sv. 860. *BETULA nana* Fl. æc. 777.
- 15 Korgpil Fl. Sv. 901. *SALIX viminalis* Fl. æc. 813.
- 16 Wiar Fl. Sv. 884. *SALIX purpurea*.
- 17 Gråvide Fl. Sv. 902. *SALIX cinerea* Fl. æc. 805.
- 18 Jollster Fl. Sv. 879. *SALIX pentandra* Fl. æc. 792.
- 19 Pilbuskar Fl. Sv. 878. *SALIX hermaphroditica*.
- 20 - - Fl. Sv. 881. *SALIX amygdalina*.
- 21 - - Fl. Sv. 880. *SALIX phylicifolia*.
- 22 - - Fl. Sv. 893. *SALIX lapponum* Fl. æc. 808.
- 23 - - Fl. Sv. 882. *SALIX hastata*.
- 24 - - Fl. Sv. 891. *SALIX aurita*.

§. II. SENTES.

- 25 Vigel Fl. Sv. 202. *RHAMNUS catharticus* Fl. æc. 193.
- 26 Haftorn Fl. Sv. 906. *HIPPOPHAE Rhamnoides* Fl. æc. 399.
- 27 Hagtorn Fl. Sv. 434. *CRATÆGUS Oxyacantha* Fl. æc. 399.
- 28 Slån Fl. Sv. 432. *PRUNUS spinosa* Fl. æc. 397.

- 29 *Berberis* Fl. Sv. 311. *BERBERIS vulgaris* Fl. æc. 290.
30 *Krusbår* Fl. Sv. 208. *RIBES Uva crispæ* Fl. æc. 195.

§. III. VEPRES.

- 31 *Njupon* Fl. Sv. 441. *ROSA canina* Fl. æc. 406.
32 *Smör Njupon* Fl. S. 442. *ROSA spinosissima*.
33 *Klånger* Fl. Sv. 1295. *ROSA villosa*.
34 *Fuglon* Fl. Sv. 443. *ROSA eleganteria*.
35 *Brombår* Fl. Sv. 444. *RUBUS fruticosus* Fl. æc. 409.
36 *Björnbår* Fl. Sv. 445. *RUBUS cæsius* Fl. æc. 410.
37 *Hallon* Fl. Sv. 446. *RUBUS idæus* Fl. æc. 408.

§. IV. SARMENTA.

- 38 *Matled* Fl. Sv. 193. *LONICERA Perichlymenum*.
39 *Heder* Fl. Sv. 209. *HEDERA Helix* Fl. æc. 190.
40 *Quesa* Fl. Sv. 201. *SOLANUM Dulcamara* Fl. æc. 189.

§. V. CREMIA.

- 41 *Oxbår* Fl. Sv. 438. *MESPILUS Coroneaster*.
42 - - Fl. Sv. 636. *CORONILLA Emerus*.
43 *Tift* Fl. Sv. 338. *DAPHNE Mezereum* Fl. æc. 314.
44 *Tok* Fl. Sv. 451. *POTENTILLA fruticosa* Fl. æc. 416.
45 *Pors* Fl. Sv. 907. *MYRICA Gale* Fl. æc. 817.
46 *Squatran* Fl. Sv. 352. *LEDUM palustre* Fl. æc. 341.
47 *Odon* Fl. Sv. 332. *VACCINIUM uliginosum* Fl. æc. 312.
48 *Ginst.* Fl. Sv. 634. *GENISTA tinctoria* Fl. æc. 587.
49 - - Fl. Sv. 635. *GENISTA pilosa*.
50 - - Fl. Sv. 633. *SPARTIUM scoparicum* Fl. æc. 589.
51 *Wide* Fl. Sv. 898. *SALIX rosmarinifolia* Fl. æc. 811.
52 - - Fl. Sv. 897. - - *fusca*.
53 - - Fl. Sv. 895. - - *incubacea*.
54 - - Fl. Sv. 894. - - *arenaria*.
55 - - Fl. Sv. 896. - - *repens*.
56 - - Fl. Sv. 892. - - *lanata*.
57 - - Fl. Sv. 899. - - *depressa*.
58 - - Fl. Sv. 886. - - *arbuscula*.
59 - - Fl. Sv. 889. - - *Myrtilloides*.

- 60 - - Fl. Sv. 885. - - *Myrsinites*.
 61 - - Fl. Sv. 890. - - *glauca*.
 62 - - Fl. Sv. 180. *AZALEA lapponica*.
 63 - - Fl. Sv. 333. *VACCINIUM Myrtillus* Fl. cec. 313.
 64 - - Fl. Sv. 334. *VACCINIUM Vitis idæa* Fl. cec. 314.
 65 - - Fl. Sv. 356. *ANDROMEDA tetragona*.
 66 - - Fl. Sv. 357. - - - *calyculata*.
 67 - - Fl. Sv. 363. *PYROLA umbellata*.
 68 - - Fl. Sv. 904. *EMPETRUM nigrum* Fl. cec. 832.
 69 *Mistel* Fl. Sv. 905. *VISCUM album*.

& pauci alii adhuc minores.

§. VI. EXOTICÆ.

- 70 *SYRINGA vulgaris*.
 71 *PHILADELPHUS coronarius*.
 72 *SPIRÆA salicifolia*.
 73 *ROBINIA frutex*.
 74 *LONICERA tatarica*.
 75 - - *Caprifolium*.
 76 *RIBES reclinatum*.
 77 *JUNIPERUS Sabina*.

CAP. III. DUMI.

I *SAMBUCUS nigra* Fl. Sv. 265. *Hyll*, passim habitat in campetribus Scaniae locis, vix vero in tractibus supra illos sitis, (quamvis in hortis ubique usque ad Gestriciam) & videtur vero simile, tempore quo Romano-catholici ad nos intraverant, in Sueciam primum fuisse translata, etiam si jure quasi civitatis hodie apud nos utatur. In vario crescit solo, argilla vero illi maxime placet: prope pagos imprimis luxuriat, cum fimo latetur, nec vero occurrit in convallibus, quod signum est, eam terram succulentam non querere; aprica amat, nec facile fert loca umbrosa. Baccæ ejus, in Provinciis meridionalibus & Scania quotannis, non vero in regio-

regionibus magis ad boream vergentibus, semper maturefcunt; ad radices facillime dividitur, & propagatur etiam flolonibus; ut vix opus habeamus illam feminare. Topiaria minime est, ejusque caules ætatem circiter decem annorum ferunt. Odor, nec non sapor ejus detestabilis, illam venenatam reddunt; gallinas flores & baccæ necant: ad altitudinẽ binarum orgyarum sæpe adscendit.

2. CORYLUS *Avellana* Fl. Sv. 873. ; *Hoffel*, a Dalekarlia vel Angermannia, usque ad Scaniam, non vero facile supra illas occurrit; habitat in collibus, & sabuloso solo lætatur; non in palustribus & humidis locis valet; aprica & umbrosa perfert; prima iter arbores Sueciæ florescit, & quidem prius, quam folia explicare incipit: si tum fœminei flores polline masculorum copiosius conspergantur, nuces plures & majores evadunt. Nuces mense Messis maturefcunt, & seminatae, post annum demum & quidem sæpius post duos germinant. Plantatur etiam divisis radicibus: tondetur aptissime. Ab agricolis traditur Fruticem majorem, si resecatur media æstate, cubitali caule supra radicem relicto, emori penitus *), non vero, si juxta radicem exsecetur. Memoratu dignum est, illam in planitie rupestri crescentem Oelandiæ, vix unum cubitum cum dimidio excedere altitudine, cum alioqui altissimus nostrorum fruticum sit, sæpe binis orgyis sublimior, adeo ut quis facile sibi persuadere possit, Oelandicam nanam esse a reliquis distinctam speciem, quod tamen fundamento caret. Cum in Oelandiæ rupestribus crescat, facile crederem, eandem aptissime in *Fahlbögden* Westro-Gothiæ plantari.

3. EUONYMUS *europæus* Fl. Sv. 204. *Alster*, habitat in locis campestribus Scanici, inque Oelandia & Gothlandia, raro vero ultra has, quamvis boreale frigus in hortis Upsaliensibus toleret, Locus ejus præcipuus in

tumu-

*) iter Gotbland. pag. 302.

tumulis & acervis lapidum est, etiam si non respuit humum roridam & succulentam. Lætatur campis, nec nemora fastidit. Baccæ intra capsulam maturescunt, mensæ Defoliationis, & hærent in frutice ad seram hiemem. Facillime feritur, nec majori negotio viviradicibus, & radicibus divisis multiplicatur. Tonsilis est ac topiaria & evadit frutex densissimus, atque exsurgit ad viri altitudinem, quamvis sibi relictus, æquet altitudinem Sambuci. Cum in nemoribus habitat, Phalæna Tinea Evonymella folia ejus sæpe omnia consumit, & illam quasi texto Aranææ obducit.

§. 4. *ACER campestre* Fl. Sv. 925. *Nasver*, apud Schabersjö Scaniæ observata solum est, quo recentiori ævo haut dubie pervenit, quamobrem nobis minus nota quoad culturam & quam procul a Scania cœli temperiem perferat. Agrorum in acervis lapidum occurrit, adeoque sabulosum solum expetit. Frutex rarissime in Scania fertilis est. E seminibus, quæ facillime oriuntur, & divisis radicibus propagatur. Rami ejus crassissimi, cortice suberoso tecti, efficiunt, ut reliquis rigidior & durior fiat, quamvis minus sit topiaria; non vero tonderi debet hieme, quum uti congeneres lacrimas fundat.

§. 5. *LONICERA Xylosteum* Fl. Sv. 194. *Try*, per totam Sueciam usque in septentrionalem Westrobothnicam, in collibus aridissimis & glabretis, ubi alii frutices vix vivere possunt, locum suum habet; sabuleta quærit, nec tamen contempnit humum succulentam; apricis & campestribus lætatur; baccis, adhuc vero facilius divisis radicibus propagatur: inter topiarios præstantiores locum obtinet rigidis suis ramulis, sed altitudinem viri vix adsequitur.

6. *LONICERA cærulea* Fl. Sv. 1299, quondam inventa est in silvis ad Bodinam Sulphuræam Dylta in Nericia, unde in hortos translata, pulcre viget; apud ex-

terros habitat in regionibus frigidissimis & locis Alplum proximis; in sabuletis crescit, nec contemnit humum fertiliores. Nemorosus gaudet; commode tondetur; viget uti præcedens ramis durissimis; minus ad radices multiplicatur & illo altior evadit. Culturam ejus speciosissimam, adhuc mihi notam non habeo.

7. **LIGUSTRUM** *vulgare* Fl. Sv. 5. *Liguster*, habitat in silvis maritimis Bahusiæ, Orosti inprimis. Hiemes nostræ etiam in Uplandia illam non enecant. Locus ejus naturalis in arenosis aridis est, si vero plantatur in locis humidioribus, gelu sæpe per hiemes destruitur, quod in siccioribus rarius fit. Lætius crescit in locis apricis & apertis; apud nos sæpe frutifera est; vivis radicibus & surculis plantatur, quæ præcipue multiplicantur ad radicem. Inter præstantissimos frutices in opere topiario numeratur *), multi enim & tenues ejus ramuli illam huic negotio aptissimam reddunt, ut quælibet facile figura ipsi induci possit; ad sepes humiles in hortis præstantissima habetur; sepibus vero silvestribus Sueciæ vix inservit, cum apud nos humilior sit, quam ut ad hos usus aptari queat.

8. **CORNUS** *sanguinea* Fl. Sv. 138. *Struss*, ad pagos Scaniæ passim habitat, nec non in Gothlandia, & ad Kinne-Kulle Westrogothiæ, alias vero rarissime apud nostrates; fata fuit in hortis Upsaliensibus, ubi hiemes complures patiebatur, anno vero 1740 frigore periit. In sabuleto pingviori crescit, imprimis subhumido; viget in locis umbrosis, depressis, sed facile a majoribus arboribus suffocatur. Baccæ ejus autumnò maturescunt, & fatæ ultra annum in terra manent, antequam emergunt, raroque succrescunt nisi in terra consistentiori. Frutex humanam altitudinem attingit, apte tondetur, non vero densus evadit, sed rami ejus rigidissimi, Xylosteo æmuli, pecora excludunt.

9. **RI-**

*) It. *W-Goth.* p. 192.

9. *RIBES alpinum*, Fl. Sv. 206. *Måbår*, in tota Uplandia, Norrlandia, sed in Ostrobothnia copiosissime occurrit, rarius vero in provinciis nostris meridionalibus: ad oras silvarum plerumque inhabitat declivia sabuleta, non vero humida. In ipsis campis farinaceo-arenosis Ostrobothniæ frequentissima est; & in nemoribus & apricis obvium; radicibus divisis facillime multiplicatur. Baccis arte satam non vidi, quamvis aves quotannis eam ferant. Egregie consilis est ad sepes omnium pulcerrimas, vix vero ulna & dimidia altiores. In humo succulenta hieme sæpe destruitur, quod accidit Upsaliæ anno 1753.

10. *RIBES rubrum* Fl. Sv. 205. *Winbår*, Norrlandiæ proprius frutex, crescit enim passim per Westrobothniam & copiosissime supra Tornoam. Hiemes nostras in tota Suecia patitur; fertiliorem terram non respuit; in sabuletis vero musco facile obducitur & consumitur; magis lætatur umbrosis quam campestribus; malleolis & stolonibus facile plantatur, ut non opus sit seminibus eum ferere; tondetur ad sepes aptissime.

11. *RIBES nigrum* Fl. Sv. 207. *Distron*, cum proxime præcedenti in Westrobothnia habitat, in hortis etiam passim; expetit humum pingvem & magis humidam quam præcedens. In campestribus non facile provenit; ramis propagatur uti præcedens. Rami hujus magis laxi pendent, nec forfice adeo apte formantur.

12. *VIBURNUM Opulus* Fl. 264. *Olfvon*, crescit per totam patriam ipsamque Bothniam, in locis semper uliginosis, quamvis humum etiam sicciorem, sed succulentam tamen perferat. Oritur & in campis apertis & umbrosis, quamquam radiis solis magis lætetur. Taleis & vivis radicibus multiplicatur potius, quam seminibus, quæ vix ab aliis quam avibus feruntur. Ad sepes minus

apta est, frutex enim ad radicem minus copiosus evadit, rami vero ejus duri & validi sunt.

13. RHAMNUS *Frangula* Fl. Sv. 203. *Torste*, in tota Suecia, immo & Lapponia crescit, semper paludosis locis: in umbroso, sed humido tantum solo; campos non patitur, sed ut ab alijs arboribus obumbretur necesse est, sola enim inter Arbuta Sueciæ gemmis sive hibernaculo destituitur, quamobrem gelu hiemali in campis destruitur æque ac arbores indicæ. Aves semina conferunt, quod nondum facere conata est hortulanorum industria. E radice surculi exerescunt, qui facile solvuntur & transplantantur, sed rariores, ut non per se & in suo solo sepe conficiat, quamvis aptissime alijs intermisceatur; capræ ramos ejus, si copia datur, & folia libentissime devorant.

14. BETULA *nana* Fl. Sv. 860. *Vivang*, Alpi-um quidem proprius frutex, sed extra illas paludibus Sueciæ cæsposis passim contenta occurrit, locis scilicet limosis & madidis. Præ reliquis aprica quærit, uti omnes plantæ alpinæ. In cæsposis paludibus altior evadit, quam in patriis suis alpibus, & utroque in loco e feminibus propriis oritur. In hortum Upsaliensem inducta est, ubi folia majora evadunt, & semina & flores fert quotannis, sed satiatione heic non provenit. Aptissime tondetur & quidem commodius Betula alba, sed altitudinem ulnæ & dimidiæ vix superat; sola fere nostratum est ad sepes in cæsposis apta. Lacrimas fundit tempore vernali uti Betula alba: ideoque mense Germinationis eam tondere non licet.

15. SALIX *viminalis* Fl. Sv. 901. *Korgpil*, occurrit ad campos Scaniæ passim, ubi etjam sæpius culta est; habitat sponte in consinis Scaniæ campestris & silvestris, locis nemorosis; hiemes in Uplandia optime tolerat. In solo quocunque etjam in argilloso crescit; ferti-

fertilliori in terra luxuriat, sed sicca & dura fastidit, & terram humidiusculam præ reliquis eligit: lætatur nemoribus, vel sepimentis & parietibus adjacentibus, ubi ad alterum latus fulciatur; rami enim ejus longissimi a trunco tenui vix per se sustineri possunt. Mas & fœmina in diversis arboribus, quemadmodum in plerisque aliis Salicibus sunt. Ad finem mensis Germinationis floret. Non est quod seminibus feratur, rami enim in terra mense Regelationis depositi, radices facillime agunt. Altitudinem trium orgyiarum attingit, idque sæpe intra spatium trium annorum: adeo ut nullus frutex omnium totius patriæ, celerius, altius aut facilius crescat. Cum frutex hicce non procul ad terram dissecatur, stolones plures emittit, densior evadit, & sæpius confusus rectior rigidiorque; quod pecora illum quotannis tondent, densior fit, modo ne capræ illam delibrent. Usus ejus in Oeconomia nostra magni momenti omnino est, nempe ad sepes celeriter obtinendas; ad sepimenta & domos viliores obtegendas; frondes pecoribus lapidissimæ sunt; lenta hujus vimina domesticis usibus variis inserviunt, imprimis ad vincula sepimentorum, nec non ad corbes contexendas, adeo ut existimarem nullum fruticem colonis nostratibus magis necessarium esse, imprimis pagos Uplandiæ ornaret, qui calvis cauribus sæpius inædificati, omnibus procellis & tempestatibus expositi, hoc frutice egregie munirentur & includerentur.

16. SALIX *purpurea* Fl. Sv. 884. *Wiar*, in locis quibusdam Scantiæ pariter ac Salix viminalis crescit, temperiem cœli etjam hic in Uplandia fert. Succulento solo, & in sicciori & humidiori, non vero in aridiori & arenaceo facile provent; & aprica & umbrosa perfert; ad altitudinem viri evehitur, multis ramulis e radice enatis; propagatur uti reliquæ Salices stolonibus, qui tempore vernali, mense Germinationis, in terra depo-

nuntur antequam folia explicat. Totus frutex, ante frondescentiam, rubicundus evadit. Rami ejus adeo lentissimi sunt, ut sæpissime centies contorqueri possint, quare obrem nullus Sueciæ frutex ad vincula magis aptus est; adeoque auctor essem agricolis, rura sua & imprimis pagos hoc frutice conferere, ob multiplicem ejus usum in Oeconomia privata, quum eo commode non careant Rustici; aptissime plantatur juxta sepimenta, aut ad sepes; ad vimina, corbes, vincula sepimentorum, ligamina in hortis &c. reliquis omnibus palmam eripit.

17. *SALIX cinerea*. Fl. Sv. 902. *Gravide*, habitat in uliginosis & paludosis per totum regnum. Altitudinem viri attingit, frutice ramoso & diffuso; imprimis locis apricis facillime radices agit, depactis stolonibus. Pro sepibus inserviret aliis immixta, per se autem non facile, cum frutex patulus caules distantes erigat, sed si aliquoties disseccetur, plures emittendo furculos, arte densior evadit.

18. *SALIX pentandra* Fl. Sv. 879. *Folster*, notissimus nobis frutex, nuper famosior Bombycino pappo, a Domino Pr. Westbeckio decantato. Crescit per totam Sueciam in locis uliginosis, aut per hiemem inundatis, sæpius sterilissimis, nec infrequens in ipsis montibus, ubi aqua pluvialis stagnat; propagatur facillime stolonibus; altitudinem attingit fere Coryli; detruncato caule frutex densior evadit, ut sepibus immisceri queat. Reliquis Salicibus nostratibus pulchrior aestimatur, ob folia nitidissima, serius etjam floret.

SALICES, 19 *hermaphroditica*, 20 *amygdalina*, 21 *phylicifolia*, 22 *lapponum*, 23 *bastata*, 24 *aurita*, in Lapponia & Norlandia habitant, quas quum heic plantare non dum adgressi simus, aliis examinandas relinquimus.

CAP. IV. SENTES *EDM* Svecis.

25. RHAMNUS *catbarticus* Fl. Sv. 202. *Vigel*,
in maritimis Roslagiæ, ad Hunneberg Westrogothiæ, in
Scania, in Uplandia & pluribus in locis, vix vero in
Norlandia crescit. Frutex exsurgit ad altitudinem Co-
ryli, five ad binarum orgyarum; luxuriat locis pingvio-
ribus & humosis, crescit etjam in durioribus, sed humi-
lior inde evadit; rorida & subhumida non respuit. Læ-
tior occurrit in apricis quam locis umbrosis. Mas & fœ-
mina diversæ arbores sunt. Propagatur baccis, modo
fœcundatæ sint; dividitur sæpissime apud terram, ut pro-
pagetur malleolis. Aptissime tondetur & densissimus eva-
dit, hinc primarium sibi vindicat locum inter topiarjos
frutices grato foliorum virore, & diutissime in sepihus
durat.

26. HIPPOPHAE *Rhamnoides* Fl. Sv. 906. *Hagtorn*,
habitat passim in insulis & ipsis litoribus maris Balhici,
solo depresso, sabuloso, salso, nec læditur aqua marina,
cum ejus radices hiberno tempore a mari sæpe inun-
dantur: altitudinem attingit proxime præcedentis, sed
spinis gaudet pluribus: campos expetit apertos, & loca
a mari licet remotissima non fastidit, ut videre est in hor-
to Upsaliensi. Hujus mas & fœmina in diversis frutici-
bus sunt, atque adeo, si quis ejus baccas in sationis usum
colligere vult, is utrumque sexum habeat, oportet; cum
autem radicibus magis quam reliqui frutices repat, facil-
lime viviradicibus suisve his filiabus transplantatur. Pro-
pter spinas ejus ad sepes aptissima est, & topiaria & sepiaria
propria litoribus maris, ubi vix alii frutices aquæ patiuntur
salsedinem, sed reptatu invisa.

27. CRATÆGUS *Oxyacantha* Fl. Sv. 434. *Hagtorn*,
crescit a campis Scaniæ usque ad tractus Norlandiæ vici-
nos; raro in silvis & vix nisi in pratis occurrit. Sabu-
letis

letis maxime delectatur: colles & sicca apricaq; loca quarit, umbrosa respuit, & lætissima crescit ventis & porcellis omnibus exposita; solido & duro caule exsurgit & altitudinem binarum orgyarum sæpe attingit; plantatur satis baccis, sed semina per biennium in terra latent, nisi gallinis primum objiciantur bæcæ; difficilius propagatur stolonibus, cum ejus lignum durius sit; aptissime tondetur & densissima evadit, hinc ad sepēs præstantissima, quas animalia non transgrediuntur; radicibus non repit, & plantarum proventui favet.

28. PRUNUS *spinosa* Fl. Sv. 432. *Slån*, ab extrema Scaniæ ora ad Norlandiam habitat; solum ejus proprium sunt glabreta & collium latera, etiam si nec sicciorem, nec humidiorē humum contemnat. Apricis campis lætatur; seminibus propagatur, quod quidem minus necessarium est, cum radices ejus repant, ex quibus vel centēni furculi excresecunt, qui facillime plantantur. Maxime ad sepēs in Europa usurpatur, quum ramulis suis plurimis densissima fiat, pecoraque spinis excludat optime; sed nimio reptatu invisā est, & quod ovium vellera excerpāt, ut ad ejus spinas adhærescat lana, ubi illam contigerint oves.

29. BERBERIS *vulgaris* Fl. Sv. 311. *Berberis*, haut ita pridem per Sueciam jus civitatis obtinuit. Primum in hortis ab exteris terris introducta fuit, postea vero aves illam passim conleverunt per silvas, uti hodie videre est. In sabuleris habitat tam in montosis ac apricis locis, quam depressis & umbrosis, aquam tamen stagnantem non tolerat; radix est crocea, quæ quidem non repit, sed e radice stolones plurimi exsurgunt, qui facillime dividuntur & transplantantur; propagatur etiam seminibus. Si hujus frutices confertim in sepēs piantentur, animalia per illas minime penetrent, utpote quæ ramis suis plurimis & acutis tridentibus excludunt. Paulo altior

Pruno

Pruno spinosa evadit & ad sepes maxime apta, tam in hortis quam collibus.

30. RIBES *Uva crispa* Fl. Sv. 208. *Krusbår*, in hortis nostris passim habitat; aves vero illam sparsim prope vias, in silvis & campis conseverunt, ubi se ipsam, ab impetu animalium defendit, & cœli nostri temperiem perfert. In ruderatis latissima crescit; & sabuleta & humum fertilem humidamque approbat. Lætior in campis quam in nemoribus exsurgit. Quod feratur non est, rami enim ejus excisi, in terra depositi radices facillime agunt, ut *Salices* & *Ribes*; humilis quidem evadit, ut dimidiam hominis altitudinem vix attingat, sed ampla & lata, ut pecora eam transgredi nequeant.

CAP. V. VEPRES.

31. ROSA *canina* Fl. Sv. 441. *Njupon*, in tota Suecia & Lapponia crescit, copiosissime circa Holmiam versus Sudermanniam; in exsiccatis collibus, ad sepimenta, petras & vias habitat, sed terram ubique pingviorem expetit. Humidum respuit solum, locis tam umbrosis & nemorosis, quam campestribus delectatur. Si feratur, semina per biennium in terra latent, prius quam germinant, faciliiori ideoque negotio malleolis & surculis, radices facillime agentibus plantatur. Aliis fruticibus immixta, in sepibus plantata, præcipue illis in locis ubi hiant, replet ita hiatus, ut ne serpens quidem penetrare queat, præter quam, quod floribus suis pulcerrimis sepes egregie exornat, rura exhilarat colore florum pulcerrimo & odore gratissimo; altitudinem viri vix superat.

32. ROSA *spinosissima* Fl. Sv. 442. *Smørnjupon*, per totam Sueciam crescit, præcipue in acervis lapidum & ad agros, adeoque in sabuletis & montibus; altitudo ejus vix genua superat. Propagatur uti *Rosa canina*, &
ad

ad fepes per acervos lapidum pertexendas, aptissima est, ubi alii frutices vix vivere possunt.

33. ROSA *villosa*. Fl. Sv. 1295. *Klångér*, primum in Suecia a Domino P. OSBECK, ad Prædium Excellentissimi Comitum, Regis Regnique Senatoris, Domini TESSIN, Åkerö dictam reperta est, ubi in sabulosis declivibus campis crescit. Depressior est *Rosa canina*, eodem modo inque eundem usum plantari potest.

34. ROSA *eglanteria* Fl. Sv. 443. *Juglon*, frutex quidem hortis nostris proprius est, sed observatus sponte prope Gothoburgum. Minus facile quam præcedentes *Rosæ* fepes intrare potest apud nostrates; ejusdem cum *Rosa canina* est naturæ & culturæ, in eo tamen præcipue differt, quod flores flavos & folia odorata gerat.

35. RUBUS *fruticosus* Fl. Sv. 444. *Brombår*, ad maritima Landsort, Gothoburgi &c. habitat passim. *Rubo cæsis* similis est, altior, minus vero frigoris patiens, nec adeo ad radices multiplicatur. Simul aliis fruticibus immixtus habitare cupit, imprimis in umbrosis, ubi rami binarum vel trium orgyarum altitudinem attingunt, qui prorepunt vel ascendunt inter ramos fruticum vicinorum, quibus ita implicatur, ut vix ac ne vix quidem penetrentur; quamobrem hic in sepibus eundem habet usum, quem condimenta in cibis. Radices facillime agit, cum rami terram attingunt vel prosternuntur. Acuti ejus aculei pecora excludunt; baccae ejus gratissimi saporis sunt.

36. RUBUS *cæsius* Fl. Sv. 445. *Björnbår*, communis in Suecia, non vero in Westrobothnia; in locis pingvibus, imprimis humosis crescit: in siticulosa terra raro occurrit, sed solum succulentum, & humidum eligit; viget & in campis & umbris. Non opus est eum serere, augetur enim satis superque radicibus suis repentibus, & sepe laxam quidem sistit, parumque altam, sed

sed qualem nec feræ nec pecora transeant transiliantve, & ita contextam, ut nemo facile eam penetrare queat. Baccæ illum maxime commendant. Rustici queruntur, pueros altissima sepimenta, quæ illorum hortos, cerasinos aliosque circumdant, transilire; si vero minori sumtu & labore, *Pruno spinosa* vel *Rubo cæsis* eos cingerent, pueri omni sua agilitate frustra conarentur hos transcendere.

37. RUBUS *ideus* Fl. Sv. 446. *Hallon*, in tota Suecia, potissimum ad acervos lapidum habitat, & pingue omnino solum locaque aprica exposcit. Facillime plantatur divulsis furculis, qui radicanter, si vel minimum radicularum maneat. Hic frutex ad sepes vivas idoneus non est, cum minus acutis aculeis, quibus animalia excludantur, sit munitus, & deinde in opere topiario locum non obtineat, cum furculi priori anno steriles excresecant, secundo frutiferi fiant, hieme proxime sequenti prorsus emoriantur, adeo ut caules tantum bienes sint, etiamsi radix perennis.

CAP. VI. SARMENTA.

38. LONICERA *Periclymenum* Fl. Sv. 193. *Matted*, prope campestria Scaniae *) & Gothoburgi habitat **), in collibus & montibus, solo rigido & ficciori, semper vero inter alios frutices, & potissimum in locis ab altera parte apricis; scandit ramos arborum suosque proprios caules obvolvitur. Facillime radices agit, si tempore vernali caules reclinantur ad terram & passim demerguntur, relicto inter singulos intervallo quartæ partis-ulnæ; baccis vero eam propagare incertius est. In sepibus hunc usum præbet, quod eas maxime contexat, & floribus pulcerrimis, noctu maxime fragrantibus orner, præcipue vero æstivalia ex illa fiunt elegantissima.

C

39. HE-

*) *It. Scan. p. 279. 305.* **) *It. W. Goth. 146.*

39. *HEDERA Helix* Fl. Sv. 209. *Heder*, in locis paucissimis Sueciæ, sed prope Gothum Gothlandiæ, ubique in silvis, *) & in tota insula Blåkulla dicta **) hiemes nostras in Provinciis borealibus hæc etjam patitur; desiderat humum spongiosam & arbores putridas, semperque succulentam, quamobrem in umbrosis tantum crescit, & per arbores murosque serpit, ubi juxta quodlibet folium, quod instar Lauri sempervirens est, radículas agit, quibus se affigit; rami propterea excisi & in terra depositi facillime radican- tur. Sola ad sepes struendas non apta est, in latere vero umbroso illius valli, in quo sepes sunt, plantari potest, quod idem pulcre tegit & firmat; præterquam, quod virore suo perenni illud ornet. Exteri prope habitacula ex lateribus intersectis ligno constructa eam plantant, quæ undique tegit, quemadmodum tonsa sempervirens Laurus, quod jucundissimum præbet spectaculum, adeo ut quis facillime crederet, se videre veterum Dearum speluncas a Poëtis depictas.

40. *SOLANUM Dulcamara* Fl. Sv. 201. *Quesæ*, macilentus frutex est, sed in tota facile Suecia, non tamen in summa Westrobothnia crescit, semper locis humidis & subaquosis, nunquam per se vel in campis, sed ad sepes & frutices sustentata; juxta terram parum augetur, nec valida est ad sepes, adeo ut non erecta persistat, nisi se aliis suffulciat; facillime seminibus confertur; sepibus immisceri potest inter alios frutices, ut eos magis contexat.

CAP. VII. CREMIA.

CREMIA adeo parvi sunt frutices, ut sepibus contextendis, quibus pecora excludantur, vix inserviant, & quamquam, in hortis magis ad ornatum quam usum æconomi-

*) *It. Goth. p. 221.* **) *It. Oeland. p. 129.*

nomicum interdum conspiciuntur, sic tamen hoc loco eos sico pede prætereo, verbo tantummodo commemora-
vissæ stationes eorum contentus.

41. MESPILUS *Cotoneaster* Fl. Sv. 438. *Oxbår*,
ubique in Uplandia crescit, sed non in Norlandia, in
pratis, campis, acervis lapidum & exsiccatis collibus:
altitudinem pedis vix superat, ad hortorum abrupta præ-
cipitia præcipue adhiberi potest, ne imprudentes pueri,
se præcipitent incauti, si supra murum, sed in terra ta-
men, plantetur, tonderi potest & densa fit. Exsurgit
in terra adeo sicca & sterili, ut nullus alius frutex ibi fa-
cile vivere possit; quamvis minor sit caulis, radices ta-
men agit profundissimas, quæ sæpissime binarum orgya-
rum longitudine in terram descendunt. Semina per bi-
ennium in terra latent, nisi a gallinis primum come-
dantur.

42. CORONILLA *Emerus* Fl. Sv. 636, in monte
Jovis Gothlandiæ solum inventa est *) e rupe umbrosa &
septentrionali enata: in hortis nostris vix dimidium pe-
dem superat, & sæpe supra nivem quotannis emoritur.

43. DAPHNE *Mezereum* Fl. Sv. 338. *Tist*, ha-
bitat in subhumidis umbrosis sive nemorosis, passim per
patriam, imprimis autem in Norlandia frequens. Frutex
est pedalis seu sesquipedalis ramis paucissimis subdivisis,
radix interdum subrepens, novos stolones exserit. Flo-
ret primo vere e gemmis lateralibus ramulorum, flori-
bus ternis purpurascens, suaveolentibus, sæpe adeo
præcox, ut et jamnum oblecta terra nive exhillaret locum.
Gemmæ terminales tantum ramos exserunt, uti *Pinus syl-
vestris*, adeoque minime omnium topiaria est. Baccis fa-
cillime feritur & propagatur. In sepibus locum non
obtinebit, cum neque ad radicem ramosa, neque ton-
sillis sit.

*) *It. Goth. p. 229.*

44. *POTENTILLA fruticosa* Fl. Sv. 451. *Tok*, in meridionali tractu Oelandiæ **) solum apud nos crescit, ibique copiosissime, locis semper uliginosis; in hortis nostris frigore non emoritur. Flores dat in hortis plurimos, raro vero semina in iis maturat: pedalem seu sesquipedalem altitudinem acquirit; laxa est, tondetur aptissime & juxta terram multiplicatur. Transplantari potest divisis radicibus in vario solo, sed in humidiusculo potissimum.

45. *MYRICA Gale* Fl. Sv. 907 *Pors*, per totam Sueciam, in Norlandia vero copiosissime habitat, locis uliginosis solum. Mas & foemina in distinctis individuis sunt; eandem quam *Potentilla fruticosa* attingit altitudinem, & in locis humidiusculis solum plantatur, vix vero seminibus propagatur.

46. *LEDUM palustre* Fl. Sv. 332. *Squatran*, in tota Suecia, maxime vero in Norlandia, semper locis caespitosis habitat; pulcerrime floret, ingratum spargit odorem, topiariis non est, ad terram multiplicatur; nec seminibus nec arte satam vidi.

47. *VACCINIUM uliginosum* Fl. Sv. 332. *Odon*, in Suecia ubique crescit, locis uliginosis, & sterilissimis, laxis & repens frutex, qui raro, nisi in appropriato solo, plantatus provenit.

48. *GENISTAE*, *Ginft*, duæ sunt: *tinctoria*, raro in Westrogothia observata; 49 *pilosa* in ericetis arenosis Hallandiæ solum, sed copiosissime.

50. *SPARTIUM scoparium* in arenosis Scaniae ***): facillime, uti *Genistæ* seminibus propagatur, modo locus arena abundet, sed frigus hec vix tolerat.

SALICES plerumque in locis uliginosis & humentibus, præcipue vero in Lapponia & Norlandia habitant; sed *rosmarinifolia* 51 passim juxta Aboam; *incubacea*

53 & *repens* 55 passim in Suecia; *arenaria* 54 & *incubacea* 53 præcipue in arena; *arbuscula* 58 & *glauca* 61 in alpinis & desertis Lapponiæ. Omnes stolonibus transportantur, feminibus difficile propagantur, uti omnes *Salices*, semperque mas & fœmina in diversis fruticibus sunt. Reliquas species hujus generis enumerare supersedeo, quippe quæ adhuc minores sint, & nostro parum inserviant scopo, præcipue cum loca earum natalia, in scriptis Botanicorum & Flora Suecica commemorata sint. Omitto *Azaleam lapponicam* 62, *Vaccinium Myrtillum* 63, *Vitæque ideam* 64, *Andromedam tetragonam* 65 & *calyculatam* 66, *Pyrolam umbellatam* 67, & *Empetrum nigrum* 68, prosepibus indigenis vix præscribendos frutices.

69. *VISCI albi* Fl. Sv. 905. *Mistel*, solum mentionem faciam, qui rarius in Suecia occurrit, imprimis in Sudermannia & Westmannia: frutex parasiticus, qui in vetustis arboribus solum habitat. Ex una eademque basi mas & fœmina, diverso caule exsurgit, se per dichotomiam dividit; folia semper virentia habet in summis ramulis & baccas albas, tempore vernali maturescentes profert, ab avibus ferendas. Semina ejus, si cortici arborum pratensium & urbanarum inferantur, emergunt.

CAP. VIII. EXOTICÆ.

EXOTICÆ, quæ nostram cœli temperiem perpeti observatæ, sequentes sunt:

70 *SYRINGA vulgaris* communis frutex hortorum nostrorum, e Persia in Europam translatus. Frigus nostrum sustinet, ut a frigidissimo fumo sulphureo Falunensi, ubi alii frutices emoriuntur, non lædatur; ad viri altitudinem exsurgit; erecta & dura evadit, foliis glaberrimis, floribusque pulcerrimis, sed raro apud nos fructum maturat. Fertile solum desiderat, malleolis facile multiplicatur, solidiores sepes constituit, apteque tondetur.

71. *PHILADELPHUS coronarius*, in hortis communis, sed unde in Europam translata sit, aliis examinandum relinquo; facillime ad radices multiplicatur; sepibus uti præcedens inservit; tonsillis est; superbit floribus suis albis fragrantissimisque, sed apud nos semina matura non præbet; solum succulentum humidum & loca potius umbrosa quam aprica expetit.

72. *SPIRÆA jalicifolia* frutex Sibiricus, hiemes nostras fert; terram succulentam eligit; augetur vivradicibus sive ramulis, e terra emergentibus; florescit copiose, sed semina non maturat; apud nos tendetur ad densas sepes, cujus summitates, quæ florere, hieme in sequente sæpius exarescunt.

73. *ROBINIA duplex* quidem est, nempe *Caragana*, quæ apud nos ad altitudinem arboris binatum vel trium orgyarum excrescit, & *Robinia frutex*, quæ semper frutex persistit, vix humanam altitudinem attingens & radice repens; ambæ tonderi possunt & sepibus inserviunt; prior tamen rigidior est, & ad radicem tenuior; altera vero magis laxa & repens; ambæ feminibus plantantur, hiemes patiuntur uti reliquæ e Sibiria translate.

74. *LONICERA tatarica*, ab Asia boreali, in hortos nostrates invecita est; frigus nostrum tolerat. Similis est *Xylosteo*, sed altior sit; rigidis constat furculis ad radices multiplicatis; floret quotannis, sed parce fructus maturat; eodem modo ac *Xylosteum* colitur & plantatur.

75. *CAPRIFOLIUM Lonicera*, ex Italia & Europa meridionali; similis est *Periclymeno* statura, foliis, caule & flore, ut vix discerni possint; at folia suprema perfoliata sunt. Eodem modo ac *Periclymenum* plantatur, sed facilius hiemes nostras sustinet, nec ab ils corrumpitur: simili etjam modo in hortis nostris pyramidalis forma plantatur.

76. *RIBES reclinatum*, medium quasi inter *Ribem rubrum*

rubrum & *Ribem Uva crispa* est, quamvis huic magis affinis caulibus aculeatis; ab hac imprimis distinguitur ramis suis laxis; plantari potest ut *Uva crispa* depactis stolonibus.

78. SABINA, ab Asia boreali, similis *Junipero*, sed sine foliis pungentibus & graveolens: transplantatur solum stolonibus, in terra potissimum succulenta & umbrosa; tondetur facile, quamvis rami laxi sint. Difficile baccis propagatur, præcipue quum mas & scæmina in diversis sint fruticibus, & uterque sexus apud nos rarius simul occurrat.

CAP. IX.

§. I.

Et sic communes frutices Sueciæ enumeravi, qui cælum nostrum sustinent & materiam SEPIUM VIVARUM complectuntur, ex quibus sepes vivæ in Suecia possunt & debent fieri, quum id inde obtineatur, ut non tantum silvis parcatur, sed etiam pabulum suppetent pecoribus, & umbracula graminibus. Verbo addam, quæ & cujus generis sepes, ad quemlibet aptæ sint locum.

Ad PAGOS *Salicem viminalem* 1, uti optimam & altissimam, commendandam esse judico.

In PRATIS frutices sint, qui graminum proventus favent, videlicet locis in ELEVATIS valent *Xylosteum* 5, *Evonymus* 3, *Ligustrum* 7, *Prunus spinosa* 28, *Corylus* 2, *Acer campestre* 4, *Salix caprea* & *Sambucus* 1 apud PAGOS; sed in magis campestribus pratis *Oxyacantha* 27, *Rhamnus* 25, *Salix rubra*, *Rubus* & *Rosæ* &c. præterquam, quod arbores plurimæ his immisceri possint, uti omnes arbores urbanæ & pratenses, cum juxta radicem etiamnum teneræ exciduntur, ut fruticum naturam induant, In his *Ribes rubrum* 10 & *nigrum* 11 locum

cum obtinent, & in LOCIS ULIGINOSIS, *Cornus* 8, *Frangula* 13, *Opulus* 12, *Alnus*, cum *Salice purpurea* 16 & *cinerea* 17.

In SILVIS, præter *Juniperum*, inserviunt *Prunus spinosa* 28, *Berberis* 29, *Grossularia*, *Ribes alpinum* 9, *Salix fragilis*, in SCANIA vero *Carpinus*.

In CAMPIS ARENOSIS, *Alnus* & *Betula* præter *Ligustrum*.

In campis RUPESTRIBUS *Fahlbögden* & *Allewaren* præcipue *Corylus* 2, *Salix purpurea* 16, aliique frutices profundam humum non petentes.

Ad PRÆCIPITIA hortorum *Cotoneaster* 41 & *Xylosteum* 5 in locis ficcioribus; infra vero *Syringa* 70, *Philadelphus* 71, *Spiræa* 75, *Sabina* 77, *Ribes* 76 &c.

Ad ÆSTIVALIA *Periclymenum* 38 & *Caprifolium* 75 optime implicantur; alias *Tilia*, *Ulmus*, *Carpinus* tenduntur, retrahuntur, & arcibus affiguntur, tecta formant & fenestrarum aperturas patiuntur; quo loco mihi prætereundum non est *Lycium barbarum*, frutex Indicus, qui cœli nostri temperiem sustinet, & quum in supremo vertice laxior sit, æstivarum ædium tecta optime pertexere potest. Præterea quo plures *Sentes* & *Vepres* sepibus inferuntur, eo magis excludere pecora possunt.

In PALUDIBUS CÆSPITOSIS nullum fruticem præter *Betulam nanam* 14 aptum video & ad litora MARIS nullum nisi *Hippophae* 26.

§. II.

Quemadmodum magnopere cavendum est, ne aliæ arbores in prata inferantur, nisi quæ graminum proventui favent, ita etiam a re est, non alios ferere frutices, nisi qui ei deserviunt usui; tales sunt: *Corylus* 2, *Sambucus* 1, *Acer campestre* 4, *Frangula* 13, *Cornus*

nus 8, Evonymus 3, Xylosteum 5, Ligustrum 7, Ribes omne, Salix purpurea 16, Oxyacantha 27, Rhamnus 25, adhuc minus Opulus 12, Salix pentandra 18, Hippophae 26, Berberis 29 & Grossularia.

Cum sepes vivæ plantantur, opus est ut caveamus ne altera harum alteri justo propior collocetur, uti hodie sepimenta rusticorum, sed ut spatium areæ XII vel XVIII tonnarum relinquatur inter altiores sepes; si enim areæ nimis spatiosæ evadunt, plantæ breviores crescunt.

§. III.

Cum sepes plantandæ sunt, fossa primum fodiantur, ut vallum in ejus uno latere sit; in eo autem e bæ invertantur, nisi necessariæ fuerint ad latera vallum tegenda, præcipue si terra adeo mollis sit, ut pluvia ablui possit. In hoc plantetur sepes primo vere antequam vernent arbores, quod mense Germinationis sit, tum etiam semina ejusmodi fruticum terræ inferantur, ut enata, repleant interstitia fruticum. Primo anno a pecorum moribus sepimento defendi debet sepes; anno sequenti frutices spithameæ altitudinis, caule ab imo ad summum relicto refecentur, ut stolones confertim ad radicem emittant: deinde sepes vere vel autumnno vel etiam tempore S. Johannis tonderi debent, ut densiores evadant, & caveat quisque tonsura frequentissima, ne ullus fruticum arbor fiat.

Si quis frutex penitus emoriatur, statim plantari debet alius, donec vero novus ille eo excresecat, ut septioni inserviat, arida Junipero, virgis, exsectis superfluis ramulis Sentum vel baculis, spatium vacuum repleatur *)

D

Ejus.

*) ANGLI, qui in sepiibus rite adornandis palmam facile reliquis eripiunt, sequentibus imprimis utuntur fru-

Ejusmodi labore , unde post aliquot demum annorum spatium expectatus habetur usus , agricola multis liberatur incommodis , contra vero multum poterit habere voluptatis ususque.

S. D. G.

ticibus: ILEX *Aquifolium* (Holle) ad sepes tonfiles commodissima. ULEX *europæus* (Furze) ad sepes in Ericetis sabulosis densissimas. CRATÆGUS *oxyacantha* (Whitethorn) præstantissima, quod non repat, diuque duret. RHAMNUS *catharticus* (Buckthorn) quod gregie vireat. PRUNUS *spinosa* (Black-thorn) ob ptatum incommoda.